

Αντιμετωπίζοντας την παχυσαρκία: Το δύσκολο έργο εύρεσης σωστών πολιτικών

Η παχυσαρκία επηρεάζει τουλάχιστον έναν στους έξι εφήβους και ένα στα οχτώ παιδιά ηλικίας 7-8 ετών σε όλες τις χώρες της Ε.Ε., γεγονός που υποχρεώνει τους ιθύνοντες, να καταπολεμήσουν την κρίση και να προωθήσουν την αλλαγή συμπεριφοράς του τρόπου ζωής των πολιτών.

Τα ποσοστά παχυσαρκίας έχουν αυξηθεί σχεδόν σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. από το 2000 – ιδιαίτερα στη Φιλανδία, την Ουγγαρία, το Λουξεμβούργο και το Ηνωμένο Βασίλειο – ενώ παρέμειναν σταθερές μεταξύ 2008 και 2014 στο Βέλγιο, την Τσέχικη Δημοκρατία, την Ελλάδα, την Ιταλία, τη Λετονία και την Πολωνία.

Η παχυσαρκία αποτελεί επικίνδυνο παράγοντα και για άλλα προβλήματα υγείας, όπως η υπέρταση, ο διαβήτης και κάποιοι τύποι καρκίνου, σύμφωνα με την έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Υγεία με μια πρώτη ματιά» του 2018, η οποία καταρτίστηκε σε συνεργασία με τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (OECD).

Η κοινωνικοοικονομική κατάσταση έχει αξιοσημείωτη επιρροή στα ποσοστά παχυσαρκίας, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Στην έκθεσή του, ο ειδικός της Ε.Ε. διαπίστωσε ένα σημαντικό κενό στην παχυσαρκία βάσει του επιπέδου εκπαίδευσης. Είναι γεγονός ότι, το 20% των ενηλίκων με χαμηλό μόρφωτικό επίπεδο είναι παχύσαρκο, εικόνα που μειώνεται κατά 12% για εκείνους με υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο. Αυτός ο παράγοντας παρατηρείται ιδιαίτερα στο Λουξεμβούργο, την Πορτογαλία, τη Σλοβενία και την Ισπανία.

Ενήλικες πάνω από το όριο υγιούς βάρους.

Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, οι διοικούντες χάραξης πολιτικής αγωνίζονται για το θέμα αυτό εδώ και χρόνια.

Τον Μάιο του 2016, ο ιταλός Ευρωβουλευτής Nicola Caputo κατέθεσε πρόταση ζητώντας από την Κομισιόν να αναγνωρίσει την παχυσαρκία σαν «χρόνια ασθένεια» σε επίπεδο Ε.Ε. «Σε συνέχεια του αιτήματός μου, η Κομισιόν έκανε ένα αποφασιστικό βήμα προς τα εμπρός, ενισχύοντας την Ευρωπαϊκή της στρατηγική για θέματα υγείας σχετικά με τη διατροφή, το υπερβολικό βάρος και την παχυσαρκία», ανέφερε ο Ιταλός σοσιαλιστής Ευρωβουλευτής στο EURACTIV.com.

Τα τελευταία χρόνια, ανέφερε ότι η Κομισιόν έχει προωθήσει πιο αποτελεσματικά εργαλεία εφαρμογής, όπως η Ομάδα Υψηλού Επιπέδου για τη Διατροφή και τη Σωματική Δραστηριότητα και η Πλατφόρμα για Δράση στη Διατροφή, τη Σωματική Δραστηριότητα και την Υγεία της Ε.Ε.

Μέσω της πλατφόρμας αυτής, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενθαρρύνει δράσεις σχετικά με την αναμόρφωση προϊόντων, την εμπορία και τη διαφήμιση, τη σωματική δραστηριότητα, την ενημέρωση των καταναλωτών, καθώς και την υποστήριξη και την ανταλλαγή πληροφοριών.

Ποια πολιτική;

Η αντιμετώπιση της παχυσαρκίας δεν είναι μόνο ένα δημόσιο θέμα υγείας, καθώς η διατροφή είναι ακόμα ένα υποτιμημένο θέμα της γεωργικής πολιτικής της Ε.Ε., σύμφωνα με τον Jack Winkler, Επίτιμο Καθηγητή για την διατροφική πολιτική στο Πανεπιστήμιο Metropolitan του Λονδίνου.

Μιλώντας στο EURACTIV.com στο πλαίσιο της εκδήλωσης Food Matters Live τον προηγούμενο Νοέμβρη στο Λονδίνο, ανέφερε ότι η Ε.Ε. θα πρέπει να «ντρέπεται» για την αδυναμία της γεωργικής της πολιτικής στο κομμάτι της διατροφής.

«Η αποτυχία της να διαχειριστεί τις διατροφικές πλευρές στην παραγωγή τροφίμων στη γεωργία και το εμπόριο αποτελεί τη μεγαλύτερη ήττα της Ε.Ε.» δήλωσε.

Ένα πλήθος παραγόντων συμπεριφοράς και περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της μεγάλης διαθεσιμότητας στην αγορά τροφών και του καθιστικού τρόπου ζωής, έχουν, επίσης, συμβάλει στη δημιουργία ενός «παθογόνου» περιβάλλοντος, θέτοντας τους ανθρώπους και ειδικά τις κοινωνικά μειονεκτούσες ομάδες σε μεγαλύτερο κίνδυνο,» ανέφερε η έκθεση «Υγεία με μια πρώτη Ματιά».

Σύμφωνα με τον Caruto, οι ιθύνουσες αρχές μπορούν να διαδραματίσουν έναν ρόλο στην αντιμετώπιση ενός παθογόνου περιβάλλοντος, καταπολεμώντας τους παράγοντες που οδηγούν σε ανθυγιεινούς τρόπους ζωής και διατροφικές επιλογές και, από την άλλη μεριά, διευκολύνοντας την υιοθέτηση υγιεινών επιλογών.

«Οι πολιτικές θα μπορούσαν να βοηθήσουν στη διάδοση της κουλτούρας της πρόληψης, εκπαιδεύοντας, για παράδειγμα, ανθρώπους για την έννοια του «ορίου» και διαδίδοντας την κουλτούρα της πρόληψης, έτσι ώστε μια υγιής συμπεριφορά να γίνει όλο και περισσότερο συνειδητή επιλογή από νεαρή ηλικία», ανέφερε.

Πρόσφατες εξελίξεις για το θέμα έλαβαν χώρα πρόσφατα στον τομέα της εμπορίας τροφίμων.

Οι αναθεωρημένες Υπηρεσίες Οπτικοακουστικών Μέσων ανέφεραν ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα Κράτη- Μέλη θα πρέπει να αναπτύξουν εθελοντικούς κώδικες συμπεριφοράς για να μειωθεί η έκθεση των παιδιών στην επιθετική εμπορία τροφίμων με υψηλά λιπαρά, ζάχαρη και αλάτι.

Φόρος ζάχαρης: καλό ή κακό;

Η φορολόγηση των τροφίμων με υψηλή περιεκτικότητα σε ζάχαρη γίνεται ολοένα και πιο δημοφιλής, σαν ένα εργαλείο για την αντιμετώπιση της παχυσαρκίας. Βέλγιο, Εσθονία, Φιλανδία, Γαλλία, Ουγγαρία, Ιρλανδία, Πορτογαλία και, πιο πρόσφατα, το Ηνωμένο Βασίλειο είναι οι οχτώ, μέχρι στιγμής, χώρες που έχουν επιβάλει φόρο στα ζαχαρώδη ποτά.

Μια ανακοινωθείσα «τομή» για τον φόρο στη ζάχαρη επεβλήθη στο Ηνωμένο Βασίλειο με έναρξη τις αρχές Απριλίου, σαν μέρος της κυβερνητικής στρατηγικής για την παιδική παχυσαρκία.

Σύμφωνα με τον Καθηγητή Winkler, οι περισσότεροι φόροι στη ζάχαρη αφορούν σε επίπεδο λιανικής πώλησης και είναι σχεδιασμένοι να αυξάνουν την τιμή των προϊόντων με υψηλή περιεκτικότητα ζάχαρης. Αυτό, κατά συνέπεια, θα μειώσει την κατανάλωση, καθώς θα κάνει τους καταναλωτές να στραφούν σε πιο υγιεινά προϊόντα.

«Αλλά ο φόρος του Ηνωμένου Βασιλείου είναι βασισμένος σε τελείως διαφορετικό τρόπο. Σχεδιάστηκε για να επηρεάσει τους κατασκευαστές και όχι τους καταναλωτές», ανέφερε.

«Όλοι είναι ενάντια στους φόρους, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών αλλά το σημαντικό είναι ότι, σε αντίθεση με πολλούς φόρους για τη ζάχαρη σε άλλες χώρες, το Ηνωμένο Βασίλειο είναι που ενεργοποιεί την επανασύσταση των προϊόντων», εξήγησε ο καθηγητής Winkler.

Ο Nicola Caputo εμφανίζεται προβληματισμένος σε ό,τι αφορά τη φορολόγηση της ζάχαρης, λέγοντας ότι δεν είναι εργαλείο ενάντια στην παχυσαρκία αλλά απλώς μια επιβάρυνση (εισφορά) για τους πολίτες. «Μελέτες δείχνουν ότι οι φόροι στα καταναλωτικά τρόφιμα έχουν πληθωριστικό αποτέλεσμα και ζημιώνουν τους φτωχότερους», προειδοποίησε.

Σημείωσε ότι δεν υπάρχει απόδειξη της σύνδεσης μεταξύ των ποσοστών μείωσης της παχυσαρκίας και της εφαρμογής εισφοράς στη ζάχαρη και ζήτησε να γίνει μια προσεκτική εκτίμηση των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων της εισαγωγής φορολογικών κυρώσεων, όπως λ.χ φόρους στο πρόχειρο φαγητό.

«Δεν μπορούμε να αντιμετωπίσουμε την παχυσαρκία με φόρο αλλά αναπτύσσοντας μια αποτελεσματική στρατηγική που πραγματικά θα επηρεάσει τη συμπεριφορά και τις ζωές των πολιτών, οι οποίοι πρέπει να ενημερωθούν καλύτερα σχετικά με τα τραγικά αποτελέσματα από την εξάπλωση της ασθένειας αυτής» κατέληξε.